

บทที่ 5

สถานการณ์และปัญหาของเอเชียตะวันออกเฉียงใต้ หลังสงครามโลกครั้งที่ 2

1. สภาพทั่วไป

เมื่อญี่ปุ่นจากไปหลังสงครามโลกครั้งที่สองพร้อมทั้งทั้งความเสียหายทางเศรษฐกิจตลอดจนการปลุกฝังความเป็นชาตินิยมเอาไว้ในเอเชียตะวันออกเฉียงใต้แล้วปรากฏว่าบรรดาประเทศต่างๆ ในภูมิภาคนี้มีความตื่นตัวในความเป็นชาตินิยม และพยายามดำเนินการแสวงหาเอกราชจากมหาอำนาจตะวันตกที่ครอบครองประเทศอยู่ แม้บางประเทศ เช่น อินโดนีเซีย พม่า และเวียดนาม จะต้องต่อสู้อย่างยากลำบากในการได้เอกราชมา แต่ในที่สุดต่างก็ได้รับอิสรภาพ แต่เมื่อได้รับอิสรภาพมาแล้วปัญหาต่างๆ ทั้งภายในประเทศและภายนอกประเทศมิได้หมดไป ความไม่พร้อมของรัฐบาลบางประเทศที่จะยืนหยัดด้วยตนเองปรากฏอยู่ นอกจากนั้นความคิดที่ว่าลัทธิอาณานิคมที่เคยรุ่งเรืองอยู่ในภูมิภาคนี้ได้ถูกทำลายไปสิ้นนั้น เป็นสิ่งที่ไม่ถูกต้องแท้จริง เป็นเพียงการเสื่อมสลายของลัทธิอาณานิคมแบบเก่า (Traditional Colonialism) แต่รากเหง้าของลัทธินี้ยังคงอยู่ เพียงแต่เปลี่ยนมาเป็นรูปแบบที่เรียกว่าลัทธิอาณานิคมแบบใหม่ (Neo-Colonialism)^{1/} ซึ่งยังคงลักษณะแห่งการเอาเปรียบของประเทศสนาทุนอุตสาหกรรม ทั้งฝ่ายตะวันตกและญี่ปุ่นไว้อย่างครบครัน การเข้ามาควบคุมเศรษฐกิจในรูปผูกขาดในยุคหลังสงครามโลกนี้ บรรดาประเทศมหาอำนาจทั้งหลายได้อาศัยสถาบันระหว่างประเทศ เช่น ธนาคารโลก กองทุนการเงินระหว่างประเทศ ซึ่งคนมีอิทธิพลอยู่เบื้องหลังเข้ามาช่วยเหลือให้การผูกขาดดำเนินโดยสะดวกยิ่งขึ้น

ลักษณะพื้นฐานของลัทธิอาณานิคมแบบใหม่ (ซึ่งมิได้แผ่อิทธิพลโดยใช้กำลังทางทหารเหมือนลัทธิอาณานิคมดั้งเดิม) นั่นคือ การผูกขาดทุน (Monopoly Capital) และระบบรัฐทุนนิยมผูกขาด (The System State Monopoly Capitalism)^{2/} ตัวอย่างของการดำเนินงานของลัทธิอาณานิคมแบบใหม่ เช่น บรรษัทข้ามชาติ ซึ่งเข้ามามีบทบาททางเศรษฐกิจในหลายๆ ประเทศของเอเชีย ออฟริกา และลาตินอเมริกา วิธีการนั้นมีหลายรูปแบบ เช่น การให้เงินกู้แก่ประเทศกำลังพัฒนา การใช้องค์การระหว่างประเทศที่คนมีอิทธิพล เข้าแทรกแซงนโยบายทางเศรษฐกิจของรัฐบาลประเทศกำลังพัฒนาโดยให้ความช่วยเหลือ เป็นเครื่องแลกเปลี่ยน ลัทธิดังกล่าวนี้ขยายตัวอยู่ในเอเชียตะวันออกเฉียงใต้ เรื่อยมานับจากการสิ้นสุดของสงครามโลกครั้งที่สอง ทำให้ประเทศในภูมิภาคนี้มิว เมออยู่กับความสะดอกสบายจากความช่วยเหลือด้านต่างๆ โดยเฉพาะอย่างยิ่งจากเงินที่ได้รับ จนในที่สุดไม่อาจถอนตัวจากการพึ่งพาและภาระหนี้สินที่ท่วมทับได้ ความเป็นอยู่ของประชาชนส่วนใหญ่ในประเทศเหล่านี้มิได้พัฒนาไปมากนัก ผลประโยชน์ต่างๆ จากความช่วยเหลือแม้จะตกกับประเทศในเอเชียตะวันออกเฉียงใต้บ้าง แต่มิได้เป็นไปอย่างทั่วถึงและมักจะตกกับคนกลุ่มน้อยหรือผู้ที่อยู่ในเขตเมือง นอกจากนั้นผลประโยชน์ส่วนใหญ่จะถูกดึงกลับไปยังประเทศผู้เป็นเจ้าของทุนตามเงื่อนไขต่างๆ ที่ตั้งไว้

แม้ประเทศในเอเชียตะวันออกเฉียงใต้จะเป็นเอกราชแล้วก็ตามที แต่เมื่อพิจารณาอย่างรอบคอบแล้วจะเห็นได้ว่า ประเทศเหล่านี้ตกอยู่ใต้อิทธิพลของประเทศมหาอำนาจฝ่ายโลกเสรีหรือฝ่ายคอมมิวนิสต์ นับจากหลังสงครามโลกครั้งที่สอง เป็นต้นมา ประเทศในเอเชียตะวันออกเฉียงใต้จึงกลายเป็นกึ่งแห่งสงครามลัทธิระหว่างมหาอำนาจทั้งสองฝ่าย และผู้ที่รับเคราะห์กรรมจากการแผ่ลัทธิก็คือประชาชนในแถบนี้ นั่นเอง ดังตัวอย่างของชาวเวียตนาม ลาว และกัมพูชา

สภาพภายหลังสงครามโลกซึ่งแท้จริงมีรากฐานมาจากอดีตก็คือ ประเทศเหล่านี้ขาดความผสมกลมกลืนกันทั้งทางเศรษฐกิจ การเมือง วัฒนธรรม และภาษา ฯลฯ ตลอดจนมีความเชื่อที่ต่างกัน เช่น พม่าเชื่อมโยงนโยบายการปิดประเทศ (Closed door)^{3/} แม้กับประเทศเพื่อนบ้าน นอกจากนี้ความแย้งแย่งระหว่างประเทศแล้วยังปรากฏว่า ปัญหาการแตกแยกภายในของหลายๆ ประเทศยังดำรงอยู่หลังสงครามโลก เช่น การแบ่งแยกประเทศเวียดนามเป็นสองฝ่าย กล่าวได้ว่า ความไม่สงบและการแบ่งแยกของประเทศในภูมิภาคนี้ทำให้มีอำนาจต่อรองกับประเทศมหาอำนาจต่ำ แต่ในที่สุดประเทศเหล่านี้บางประเทศได้ตระหนักถึงปัญหาและความเสียหายเปรียบต่างๆ ที่เกิดขึ้น จึงพยายามสร้างความร่วมมือระหว่างกันในรูปแบบต่างๆ จนกระทั่งถึง สนธิสัญญาอาเซียน ซึ่งกำลังมีบทบาทสำคัญอยู่ขณะนี้

ในบทนี้จะได้กล่าวถึงปัญหาและความร่วมมือบางประการที่เกิดขึ้นในภูมิภาคนี้ นับจากหลังสงครามโลกครั้งที่สอง เป็นต้นมา

2. ปัญหาของเอเชียตะวันออกเฉียงใต้หลังสงครามโลกครั้งที่สอง

จะกล่าวเฉพาะปัญหาที่สำคัญดังนี้

1. ปัญหาการเลือกทางเดินของประเทศ หลังสงครามโลกนั้นปรากฏว่า ประเทศในภูมิภาคนี้ต้องเผชิญกับปัญหาว่าจะเลือกพัฒนาเศรษฐกิจของประเทศไปในรูปแบบใด เสรีนิยมหรือสังคมนิยม และทางการปกครองจะเลือกเสรีประชาธิปไตยหรือจะเป็นเผด็จการคอมมิวนิสต์ ภายหลังสงครามนั้นมหาอำนาจทั้งฝ่ายโลกเสรีและคอมมิวนิสต์ต่างก็คุมเชิงกันอยู่ในการช่วงชิงอำนาจทั้งทางเศรษฐกิจและการเมืองในภูมิภาคนี้

ในบรรดาประเทศเอกราชหลังสงครามโลกครั้งที่สองนั้นมีเพียงพม่าที่ประกาศตัวเป็นกลางในสงคราม เย็นระหว่างค่ายทั้งสอง แม้จะได้รับความช่วยเหลือจากประเทศทั้งสองฝ่าย ด้านระบบเศรษฐกิจนั้นมีทางเลือกต่างๆ กัน เช่น พม่าหรืออินโดนีเซีย(ในสมัยซูการ์โน)เลือกระบบเศรษฐกิจแบบมาร์กมาใช้ ซึ่งอาจเป็นเพราะเห็นว่าประเทศของตนยังไม่มีคามมั่นคงพอ ดังนั้น การรวมศูนย์อำนาจจะเป็นวิธีเดียวที่จะแก้ปัญหาต่างๆ ของประเทศได้เร็วที่สุด เช่น ปัญหาทรัพย์สินซึ่งรวมทั้งปัญหาที่ดิน การอุตสาหกรรม ชนกลุ่มน้อยชาวต่างประเทศที่เข้ามาคุม เศรษฐกิจของชาติ ผู้นำของพม่าและอินโดนีเซียได้แก้ปัญหาชาวต่างชาติ เข้าครอบงำ เศรษฐกิจของประเทศ โดยการเข้ายึดโอนกิจการของชาวต่างชาติ เข้า เป็นของรัฐเสีย ในประเทศทั้งสองนี้ปัญหานานซึ่ง เป็นกำลังสำคัญในการต่อสู้เพื่อเอกราชนั้น มีความรู้สึกว่าการจะได้เอกราชโดยสมบูรณ์นั้นต้องขจัดนายจ้างต่างชาติ และระบบ เศรษฐกิจแบบนายทุนเสียด้วย จึงเห็นว่ารัฐแบบสังคมนิยม เป็นทางเลือกที่เหมาะสมที่สุด แต่ในบางประเทศซึ่งการต่อสู้เพื่อเอกราชมิได้มีความยุ่งยาก เช่น ฟิลิปปินส์หรือมิได้ตกเป็น เมืองขึ้นของใคร เช่น ไทย มักจะ เลือกทิศทางที่ค่อนข้าง เป็น เสรีหรือ เป็นประชาธิปไตย แต่ขณะเดียวกันยังมีข้อจำกัดสิทธิของคนกลุ่มน้อยไว้ เช่น ประเทศไทย ฟิลิปปินส์ เป็นต้น อย่างไรก็ตาม การรู้จักประนีประนอมกัน เป็นสิ่งสำคัญในอันที่จะประคองประเทศให้ดำรงอยู่ได้อย่างมั่นคง

2. ปัญหาความยากจนของประชากรและความเหลื่อมล้ำระหว่างเมืองกับ

ชนบท ซึ่งเป็นปัญหารากฐานมาแต่อดีตต่อมาจนหลังสงครามโลกครั้งที่สองและจนกระทั่งปัจจุบันนี้ปัญหาคงตัวอยู่หลังสงครามโลกครั้งที่สองก็เพราะประเทศเหล่านี้ยังคงเป็นประเทศเกษตรกรรมและมีแรงงานอยู่ในสาขาการผลิตนี้เป็นจำนวนมาก เช่น ในประเทศไทย 89% ของแรงงานอยู่ในภาคเกษตร (แต่ปัจจุบันนี้ลดลง) ผลผลิตต่อหัวของเกษตรกร

ก็ต่ำ ปัญหาความยากจนของกสิกรซึ่งเป็นคนส่วนใหญ่นี้หากแยกให้ละเอียดจะพบว่ามีสาเหตุมาจาก^{4/} 1) การมีสมรรถภาพการผลิตต่ำ เนื่องจาก การขาดความรู้ขาดการใช้วิทยาศาสตร์เข้าช่วย เช่น การคัดเลือกพันธุ์ การใช้เครื่องมือ การใช้ปุ๋ย ยังมีน้อย 2) ปัญหาการถือครองที่ดินของเกษตรกร ปรากฏว่ากสิกรในประเทศแถบนี้ขาดกรรมสิทธิ์ในที่ดิน ต้องเช่าที่ดินหรือกลายเป็นแรงงานรับจ้างในที่ดินของผู้อื่น ทำให้กสิกรเหล่านี้ถูกเอารัดเอาเปรียบจากเจ้าของที่ดินได้ง่าย และผลประโยชน์ส่วนใหญ่มักกับเจ้าของที่ดิน เหตุการณ์เช่นนี้มีปรากฏในหลายประเทศรวมทั้งประเทศไทย สำหรับประเทศพม่ามีการออกกฎหมายโอนที่ดินซึ่งส่วนใหญ่ตกเป็นของนายทุนเงินกู้ชาวอินเดียกลับมาเป็นของรัฐแล้วแบ่งให้ชาวนา^{5/} ปัญหาการถือครองที่ดินเป็นจำนวนมากโดยคนกลุ่มน้อย เป็นปัญหาที่เกิดขึ้นในเกือบทุกประเทศในเอเชียตะวันออกเฉียงใต้หลังสงครามโลกครั้งที่สอง นอกจากนั้น ลักษณะการแบ่งมรดกยังทำให้ที่ดินมีขนาดเล็กกลงๆ จนไม่เหมาะกับการลงทุนซื้อเครื่องจักรมาใช้เพราะจะเกิดปัญหาการมีประสิทธิภาพส่วนเกินเครื่องจักรได้

ในประเทศเอเชียตะวันออกเฉียงใต้นั้นประเทศสิงคโปร์เป็นประเทศที่มีรายได้ต่อหัวสูงที่สุด แต่กระนั้นก็ยังต่ำ เมื่อเทียบกับประเทศสหรัฐอเมริกา

3. ปัญหาความขาดเสถียรภาพทางเศรษฐกิจของประเทศ ซึ่งเป็นผลมาจากการมีเศรษฐกิจขึ้นกับสินค้าออก เกษตรกรรม เพียงไม่กี่ประเภท ในขณะที่มีการสั่งสินค้าเข้าอุตสาหกรรมมาก จึงมักประสบปัญหาการขาดดุลชำระเงิน อนึ่ง สินค้าเกษตรมักมีความสามารถในการปรับตัวต่อสภาวะต่างๆ ต่ำ การผลิตสินค้าเกษตรกรรมขึ้นกับธรรมชาติ หากมีฤดูกาลผิดปกติก็กระทบต่ออุปทาน หรือมีการเปลี่ยนแปลงอุปสงค์ในตลาดโลกต่อสินค้านี้ดังกล่าวย่อมทำให้กระทบกระเทือนต่อการพัฒนาเศรษฐกิจของประเทศเหล่านี้

เป็นอย่างยิ่ง แม้ว่าหลังสงครามโลกใหม่ๆ บางประเทศ เช่น ไทย จะมีรายได้มาก เนื่องจากสามารถขายข้าวได้ดีเพราะประเทศผู้ผลิตอื่นๆ กำลังทำสงครามหรือมีเหตุการณ์ยุ่งยากในประเทศ และประชากรของโลกกำลังอดอยาก ความต้องการของสินค้าในลักษณะนี้มิได้มีความแน่นอน เมื่อประเทศผู้ผลิตอื่นผลิตได้ตามปกติหรือแม้แต่ผู้ซื้อส่วนการผลิตได้เองแล้ว ความรุ่งโรจน์ดังกล่าวย่อมหมดไป ประเทศเหล่านี้ต้องแก้ปัญหาเรื่องนี้ซึ่งปรากฏว่าภายหลังได้มีความพยายามกระจายชนิดของพืชมากขึ้นในหลายๆ ประเทศ เช่น ประเทศไทยพยายามขยายมาสู่พืชเศรษฐกิจชนิดใหม่ๆ เช่น ข้าวโพด มันสำปะหลัง ปอ เพื่อลดความแปรปรวนของรายได้จากสินค้าออกลง ในขณะเดียวกัน ประเทศเหล่านี้ควรหันมาส่งเสริมอุตสาหกรรมที่เหมาะสมกับทรัพยากรของประเทศด้วย ทั้งนี้แนวคิดเรื่องการผลิตตามความชำนาญเฉพาะอย่างอย่างเต็มที่อาจใช้ไม่ได้แล้ว เพราะแม้แต่สหรัฐเองก็มิได้ยืนหยัดอยู่กับการเป็นประเทศอุตสาหกรรมเท่านั้นแต่ยังผลิตสินค้าเกษตรมาแข่งกับประเทศเกษตรกรรมดั้งเดิมด้วย

4. ปัญหาการว่างงานและการเพิ่มขึ้นของประชากร การว่างงานเป็น

ปัญหาที่มีความสำคัญสำหรับประเทศในเอเชียตะวันออกเฉียงใต้อย่างมาก หลังสงครามโลกครั้งที่สองเป็นต้นมา ปัญหานี้ทวีความรุนแรงมากขึ้น เมื่อมีการเพิ่มอย่างรวดเร็วของจำนวนประชากร เช่น ในค.ศ. 1965 ประชากรในอินโดนีเซียมีถึง 104 ล้านคน และประชากรประมาณ 71 ล้านคนอาศัยอยู่บนเกาะชวาเพียงเกาะเดียว ส่วนสิงคโปร์ซึ่งมีพื้นที่เพียง 225 ตารางไมล์ก็มีประชากรถึงสองล้านคนในช่วงนั้น^{6/} การเพิ่มของประชากรในภูมิภาคนี้เป็นไปอย่างน่ากลัวอันตรราย เช่น เมื่อประมาณ ค.ศ. 1880 มี

ในเอเชียตะวันออกเฉียงใต้มีพลเมืองเพียง 24 ล้านคน ในปลายทศวรรษที่ 1960 มีประชากรถึง 245 ล้านคน และใน ค.ศ. 1975 มีประชากรเป็นจำนวนถึง 328 ล้านคน

เพิ่มเฉลี่ยในช่วง 1960-1975 ประมาณปีละ 2.8% **พินิจว่าดังพวกนี้เห็นกับกับทุกทุก**

เช่น ขณะต่ออเมริกาเหนือ รัสเซีย และยุโรปมีอัตราเพิ่มของประชากรโดยเฉลี่ย 1.1%, 1.0% และ 0.8%

ตามลำดับ ปัญหาการเพิ่มประชากรย่อมเกี่ยวพันไปถึงปัญหาอื่นด้วย เช่น ปัญหากรรมสิทธิ์ที่ดิน ปัญหาการผลิต ฯลฯ กล่าวได้ว่าการเพิ่มอย่างรวดเร็วของประชากรในเขตนี้คือตัวทำลายความสงบและความเจริญของภูมิภาค ประสบการณ์ในการพัฒนาของประเทศในภูมิภาคนี้ในช่วงประมาณ 25 ปี หลังสงครามโลก แสดงให้เห็นว่าการเพิ่มรายได้ประชาชาติอย่างรวดเร็วนั้นมิได้ช่วยเพิ่มโอกาสของการจ้างงาน ตรงข้ามกลับเพิ่มจำนวนการว่างงานและการทำงานต่ำกว่าระดับ (Under Employment)^{8/} ยกเว้นเพียงประเทศสิงคโปร์เท่านั้นที่อุตสาหกรรมได้ช่วยสร้างงานให้ประเทศอย่างพอเพียง ในหลายประเทศของภูมิภาคนี้ เช่น ไทย ลาว และอินโดนีเซียไม่ประสบความสำเร็จในการแก้ไขปัญหาการว่างงาน^{9/} ปัญหาการว่างงานในแถบนี้เป็นปัญหารุนแรงขึ้นทุกที โดยเฉพาะถ้าดูการทำงานต่ำกว่าระดับ (Underemployment) และการว่างงานแอบแฝง (disguised unemployment) แล้ว ในประเทศไทยนั้นการว่างงานในชนบทเพิ่มมากขึ้น เมื่อพ้นฤดูการเพาะปลูก ปัญหาของเกาะชวาในอินโดนีเซียยิ่งรุนแรงกว่าคือ มีการว่างงานแม้จะเป็นฤดูกาลเพาะปลูก ตามรายงานขององค์การแรงงานระหว่างประเทศ (ILO) เมื่อ ค.ศ. 1962 ปรากฏว่าแรงงานถึง 15.7 ล้านคนในชนบทของชวาและมาดुरา (Java and Madura) ทำงานเพียง 6 ชั่วโมงต่อวันในช่วงที่งานซุกที่สุด ในมาเลเซียปัญหการว่างงานรุนแรงเช่นกัน แต่ปัญหาการทำงานต่ำกว่าระดับน้อยกว่าในประเทศไทยและฟิลิปปินส์^{10/} ลักษณะทั่วไปของการว่างงานในเอเชียตะวันออกเฉียงใต้ก็คล้ายกับการว่างงานในที่อื่นๆ คือการว่างงานในเมืองมากกว่าในชนบท และส่วนใหญ่ของผู้ว่างงานอยู่ในวัยหนุ่มสาว ปัญหาการว่างงานของคนหนุ่มสาวมิใช่เพราะสาเหตุของการเพิ่มประชากรอย่างรวดเร็วในประเทศเหล่านี้เท่านั้น แต่ยังเป็นเพราะปรัชญาการศึกษาที่ผิดๆ การเลือกเทคโนโลยีที่ไม่เหมาะสม ไม่มีการควบคุมการอพยพระหว่างเมืองกับชนบท การเปลี่ยนคุณค่าของสังคมและการ

คาดหวังที่สูงเกินไปของแรงงานหนุ่มสาว^{11/} ปัญหาการว่างงานเป็นปัญหารากฐานของประเทศในเอเชียตะวันออกเฉียงใต้ เช่นเดียวกับประเทศด้อยพัฒนาทั่วไป ความสามารถในการสร้างงานนั้นมีอัตราต่ำกว่าการเพิ่มของแรงงานอยู่เกือบตลอดเวลาในประเทศเหล่านี้

อาจกล่าวได้ว่าการเพิ่มขึ้นของประชากรและการว่างงานคือ ระเบิดเวลาของเอเชียตะวันออกเฉียงใต้ หากมาตรการต่างๆ ที่ดำเนินไปเพื่อควบคุมอัตราประชากรให้เหมาะสมกับสภาพ เศรษฐกิจไม่ประสบผลสำเร็จในไม่ช้าคงจะถึงเวลาวิกฤต

5. ปัญหาการบริหารที่ไม่มีประสิทธิภาพและการทุจริตในหน่วยงาน เป็นปัญหาหนักที่แก้ไม่ตกในภูมิภาคเอเชียตะวันออกเฉียงใต้ อาจเป็นด้วยความยากจนหรือการบริหารงานที่หละหลวม ทำให้การทุจริตมีมากในประเทศแถบนี้ มีผู้ประมาณว่าการทุจริตในอินโดนีเซียมีประมาณ 30% ของรายได้ประชาชาติ^{12/} กุนเนอร์ เมอเดล (Gunnar Myrdal) กล่าวว่ารัฐบาลแถบเอเชียใต้และเอเชียตะวันออกเฉียงใต้เป็นรัฐที่อ่อนเหลว (soft states) และเขาได้กล่าวว่า อาจเป็นเพราะผู้นำไม่เต็มใจที่จะแก้ปัญหาทุจริตในราชการหรือเป็นเพราะผู้นำไร้ความสามารถก็ได้^{13/} การทุจริตอย่างมากมายนั้นย่อมมีส่วนทำลายการพัฒนาประเทศ เพราะ เมื่อความทุจริตแพร่ไปในวงงานต่างๆ เช่น ขบวนการยุติธรรมย่อมทำให้เกิดความไม่เที่ยงธรรมได้ และหากผลของการทุจริตไปกระทบกับคนส่วนใหญ่อาจก่อให้เกิดปัญหารุนแรงถึงขั้นจลาจลได้ ซึ่งไม่เป็นผลดีต่อเสถียรภาพของประเทศ

6. ขาดการลงทุนที่มีประสิทธิภาพ ถ้าหากใช้แนวคิดการพัฒนาของนักเศรษฐศาสตร์ทั้งหลาย เช่น อัดัม สมิธ คาร์ล มาร์ก, เคนส์, ชุมปีเตอร์, ฮิต.แและ:

ชนมवलลัน ตลอดจนประสบการณ์ในการพัฒนาที่ผ่านมาของประเทศไทยด้วยพัฒนาเป็นแนว
ทางแล้วปัญหาของความยากจน การว่างงาน การทำงานด้อยระดับ ซึ่งเป็นปัญหาวิกฤต
ของเอเชียตะวันออกเฉียงใต้นั้นจะแก้ได้ด้วยวิธีการเพิ่มการลงทุนให้พอเพียง อันจะช่วย
ให้ประเทศเหล่านี้มีสมรรถภาพเพิ่มขึ้น โดยมีนโยบายลงทุนที่จะเลือกใช้ได้สามประการ
ซึ่งมีความเกี่ยวข้องกันอยู่คือ 1) โดยการเพิ่มการลงทุนในประเทศ 2) โดยเพิ่มการลงทุน
จากต่างประเทศ และ 3) โดยการช่วยเหลือจากต่างประเทศ (aid)

จะเห็นได้ว่าทางเลือกที่หนึ่งนั้น เป็นหนทางที่น่าปรารถนาที่สุด เพราะเป็น
"การพึ่งพาตนเอง" แต่การพึ่งพาตนเองนี้มิใช่การดำเนินนโยบายแบบ "เลี้ยงตัวเอง"
(self-sufficiency) เพราะนโยบายกลับไปสู่สภาพการเลี้ยงตนเองได้นั้นก็คือการ
ทำลายตนเองในที่สุด โดยเฉพาะอย่างยิ่งสำหรับประเทศขนาดเล็กที่อยู่ท่ามกลางภาวะ
เศรษฐกิจโลกที่มีการแข่งขันอย่างรุนแรง การไม่ติดต่อแลกเปลี่ยนเป็นสิ่งที่ไม่เหมาะสม

แต่หากประเทศใดเลือกใช้นโยบายที่สองนั้น ก็จะต้องใช้นโยบายแรกควบ
คู่ไปด้วย เพราะถ้าใช้นโยบายเพื่อการลงทุนจากต่างประเทศแล้วส่งผลให้เกิดการหลัง
ไหลเข้ามาของเทคโนโลยีและการจัดองค์การสมัยใหม่จากต่างประเทศ โดยไม่มีผล
ต่อการจ้างงานตลอดจนไม่มีโอกาสส่งผลผลิตไปสู่ตลาดภายนอกแล้ว นโยบายเช่นนี้ไม่
ควรนำมาใช้ต่อไป

ส่วนนโยบายที่สามนั้นไม่ใช่สิ่งที่มีคุณค่าแก่ประเทศนัก จะเห็นได้ว่าประเทศ
ด้อยพัฒนามักจะได้เงินลงทุนจากแหล่งที่มีดอกเบี่ยต่ำมาอย่างไม่มากนัก ซึ่งเป็นกับดัก
ให้ประเทศเหล่านี้ทำการกู้ยืมมากขึ้นจนในที่สุดไม่อาจชำระหนี้สินได้ และนำมาสู่ความ
ขาดเสถียรภาพทางเศรษฐกิจของประเทศ นับจากหลังสงครามโลกครั้งที่สองเป็นต้นมา
ประเทศเอเชียตะวันออกเฉียงใต้ส่วนใหญ่ต่างได้รับความช่วยเหลือของต่างประเทศ จน

ในที่สุดประเทศเหล่านี้กลายเป็นรัฐบริวาร (dependent Client state) ของมหาอำนาจไป สหรัฐอเมริกาได้ให้ความช่วยเหลือแก่ภูมิภาคนี้มากทั้งด้านสินค้า ผู้เชี่ยวชาญ ตลอดจนเงินทุนต่างๆ โดยเฉพาะอย่างยิ่งให้แก่ฟิลิปปินส์ นอกจากโลกฝ่ายเสรีแล้วฝ่ายคอมมิวนิสต์ก็พยายามแผ่ อิทธิพลด้วยการให้ความช่วยเหลือประเทศแถบนี้ กับพูซาสมัย นายพลลอนนอล เมื่อค.ศ. 1971 ได้รับเงินช่วยเหลือจากสหรัฐปีละ 250 ล้านดอลลาร์ เพื่อชดเชยการขาดดุลงบประมาณซึ่งเป็นประมาณปีละ 136 ล้านดอลลาร์ นอกจากเขมร จะได้รับความช่วยเหลือจากสหรัฐอเมริกาแล้ว ยังได้รับความช่วยเหลือจากรัสเซียด้วยในกรณีของลาวนั้นเมื่อ ค.ศ. 1970 ปรากฏว่าการส่งสินค้าเข้าสูงกว่าสินค้าออกเป็นสัดส่วนถึง 20 ต่อ 1 การขาดดุลดังกล่าวนี้ชดเชยโดยกองทุนแลกเปลี่ยนเงินตรา (Foreign Exchange Operation Fund) ให้ความช่วยเหลือประมาณ 23% ล้านดอลลาร์หรือประมาณ 90% ของเงินตราต่างประเทศที่ลาวมีอยู่^{14/} นอกจากนั้นความช่วยเหลือทางทหารที่สหรัฐอเมริกาให้แก่ประเทศในภูมิภาคนี้ยังมีมากมาย รวมทั้งประเทศเวียดนาม ก่อนหน้าการแพ้สงครามด้วย ทำให้เวียดนามมีความสามารถส่งสินค้าเข้าได้ทั้งที่ไม่มีสินค้าออก เป็นต้น

อย่างไรก็ดี ในตอนกลางทศวรรษ 1960 บางประเทศ เช่น พม่าและอินโดนีเซียมีแนวโน้มที่จะต่อต้านอเมริกันและยอมรับความช่วยเหลือจากตะวันตกลดลง

7. ความไม่คล่องตัวในการโยกย้ายทรัพยากรภายในประเทศ นอกจากการขาดแคลนทุนและผู้ประกอบการแล้ว ความไม่คล่องตัวในการโยกย้ายทรัพยากรหรือการจัดสรรทรัพยากรโดยไม่มีประสิทธิภาพล้วน เป็นอุปสรรคสำคัญต่อการพัฒนาประเทศทั้งสิ้น ประเทศในภูมิภาคแถบนี้มักจะจัดสรรงบประมาณส่วนใหญ่เพื่อความมั่นคงของประเทศ ซึ่งอาจเป็นเพราะประสพการณ์ของการตกอยู่ใต้อิทธิพลของตะวันตกมานาน

ตลอดจนมีปัญหาคความแตกแยกทางการเมืองภายในด้วย โดยเฉพาะในประเทศที่มีประชาชนหลายเชื้อชาติ หรือมีความแตกต่างกันมากๆ ทางด้านศาสนาและภาษาพูด มีรัฐบาลหลายประเทศในภูมิภาคแถบ เอเชียตะวันออกเฉียงใต้ที่มองปัญหาของการพัฒนาอย่างผิวเผิน โดยเชื่อว่าการรวบอำนาจเข้าสู่ศูนย์กลางหรืออาศัยการควบคุมของรัฐ หรือใช้รัฐวิสาหกิจ จะเป็นสิ่งที่ทำให้การพัฒนาดำเนินไปได้โดยราบรื่น วิธีการบางอย่าง เช่น รัฐวิสาหกิจอาจยอมรับได้ ถ้าการทำงานเป็นไปตามลักษณะของธุรกิจ โดยมีประสิทธิภาพสูงและไม่นำไปสู่การทุจริต แต่ตราบดีที่ระบบบริหารของรัฐบาลอยู่ในสภาพที่ห่อหุ้มแล้ว การเข้ามาควบคุมหรือดำเนินการทางเศรษฐกิจของรัฐบาลมักจะนำไปสู่การทุจริต และรัฐวิสาหกิจจะกลายเป็นสถาบันเพื่อสวัสดิการของคนบางกลุ่มไป

๘. ปัญหาชนกลุ่มน้อย เป็นปัญหาที่ไม่อาจละเลยได้ทั้งชนกลุ่มน้อยที่เป็นชาวต่างชาติ และชนกลุ่มน้อยที่เป็นชาวพื้นเมือง ทั้งนี้เพราะมีความเกี่ยวข้องกับความมั่นคงทางเศรษฐกิจและการเมืองของประเทศ ชนกลุ่มน้อยชาวต่างชาติมักจะมีอิทธิพลต่อเศรษฐกิจของประเทศแถบ เอเชียตะวันออกเฉียงใต้มาก เช่น คนจีนในมลายู ชาวอินเดียในประเทศพม่า เป็นต้น ทั้งนี้ชาวต่างชาติเหล่านี้ไม่เพียงแต่ครอบงำเศรษฐกิจของประเทศเอาไว้เท่านั้น แต่มักจะแผ่อิทธิพลเข้าครอบงำทางการเมืองด้วย ในมลายูและในประเทศไทยนั้น ชาวจีนมักเป็นเจ้าของกิจการธนาคาร โรงเลื่อย โรงสี ข้าว ตลอดจนกิจการค้าส่งค้าปลีก และการเป็นแรงงานรับจ้าง ปัญหาจีนในมลายูระยะแรกๆ หลังสงครามโลกนั้นค่อนข้างรุนแรง เนื่องจากทั้งสองฝ่ายคือจีนและมลายูต่างไม่ไว้วางใจซึ่งกันและกัน จึงลงเอยด้วยการแย่งชิงอำนาจทางการเมืองระหว่างเชื้อชาติ

ในพม่าก็มีปัญหาเกี่ยวกับคนอินเดียมากกว่าชาวจีน ชาวอินเดียควบคุม เศรษฐกิจแทบทุกอย่างในพม่าจุดตั้งชาวจีนควบคุม เศรษฐกิจในเมืองไทย ชาวอินเดียคุมด้านการพาณิชย์และการให้กู้ยืมในขณะที่ชาวพม่าตก เป็นหนี้สินมากมายรวมทั้งการจ่านองหรือขายที่ดิน เป็นการชำระหนี้สิน แต่ในพม่าที่รัฐบาลแก้ปัญหาด้วยการโอนกิจการต่างๆ รวมทั้งที่ดินมาเป็นของชาติ และในที่สุดก็ทำการปิดประเทศเสีย ซึ่งมีผลให้อิทธิพลของชาวต่างประเทศลดลงอย่างมาก ในฟิลิปปินส์หลัง ค.ศ. 1945 นั้นประสบปัญหาพ่อค้าจีนและอเมริกัน เป็นผู้ควบคุมการค้าของประเทศรวมกันถึง 2 ใน 3 ของการค้าทั้งหมด ส่วนในอินโดนีเซียที่ดัชต์พยายามกลับ เข้ามาครอบงำอีกแม้ว่าในที่สุดจะต้องให้เอกราชแก่อินโดนีเซียแต่กิจการของดัชต์ในประเทศนี้ยังมีอยู่

ปัญหาคนหมู่น้อย เข้าควบคุม เศรษฐกิจและการเมืองในประเทศแถบ เอเชียตะวันออกเฉียงใต้ นี้ โดยเฉพาะอย่างยิ่งที่เป็นชาวจีนมักเป็นปัญหารุนแรง เพราะคนจีนแม้จะแปลงสัญชาติ เป็นชาวพื้นเมืองแล้วก็ตาม แต่ความจงรักภักดีต่อเมืองแม่ยังมั่นคงมาก ดังนั้น เมื่อประกอบกับกฎหมายการส่งกำไรออกต่างประเทศไม่มีประสิทธิภาพพอ ชาวต่างชาติซึ่งยังรักบ้านเกิดอยู่มากจะส่งรายได้กลับไปประเทศเดิมของตนมาก ในบางประเทศดูเหมือนปัญหาชนกลุ่มน้อยนี้จะไม่รุนแรง เพราะการพยายามผสมกลมกลืนของคนพื้นเมือง และชาวต่างประเทศเหล่านั้นจนแยกแยะกันได้ยาก เช่น ในประเทศไทย นอกจากนั้นในหลายๆ ประเทศได้มีการแก้ปัญหาการมีอิทธิพลทาง เศรษฐกิจของคนต่างชาติ โดยการสงวนอาชีพบางอย่างไว้ให้พลเมือง แต่สิ่งเหล่านี้มิใช่มาตรการที่เพียงพอ รัฐต้องส่งเสริมพลเมืองของตนให้หันมาประกอบกิจการแข่งขันกับชาวต่างชาติให้มากขึ้น และเป็นหน้าที่ของรัฐบาลในอันที่จะนำความมั่งคั่งที่ประเทศมีอยู่มานำมาใช้ให้เป็นประโยชน์ การพยายามป้องกันมิให้ชาวต่างชาติครอบงำเอาผลประโยชน์ของประเทศไปนั้นมีการเคลื่อนไหวอยู่ในหลายประเทศ ในประเทศไทยนั้นประมาณทศวรรษเศษๆ ที่ผ่านมา

เอง ขบวนการนักศึกษาได้ดำเนินการต่อต้านบรรษัทข้ามชาติต่างๆ หรือก่อนหน้านั้น รัฐบาลจอมพล ป.พิบูลสงคราม เคยรณรงค์เรื่องลัทธิชาตินิยมมาแล้ว โดยพยายาม สงวนอาชีพ ตลอดจนปลูกเร้าชาวไทยให้ลุกขึ้นประกอบธุรกิจต่างๆ แม้ว่านโยบายดังกล่าวจะไม่ประสบผลดีนักก็ตาม แต่ก็ถือเป็นความพยายามที่ดีอันหนึ่ง ย้อนไปสมัย พระบาทสมเด็จพระมงกุฎเกล้าฯ ทรงปลูกใจคนไทยให้ลุกขึ้นมาแข่งขันกับนายทุน ชาวจีนถึงกับทรงนิพนธ์บทความเรื่อง "ยิวแห่งบูรพาทิศ" เอาไว้

ภัยของการเข้ามาของคนต่างชาติเพื่อดูดซับเอาผลประโยชน์ต่างๆ ไป จากประเทศนั้น ทุกคนจะต้องตระหนักและหาทางแก้ไข เพราะนอกจากจะเป็นการ นำเอาความอุดมสมบูรณ์ของประเทศออกไปแล้วยังก่อให้เกิดความ เหลื่อมล้ำระหว่าง คนกลุ่มน้อยดังกล่าวกับชาวพื้น เมืองส่วนใหญ่ด้วย

ในปัจจุบันนี้ปัญหาชนกลุ่มน้อยที่เป็นชาวจีนและอินเดีย นั้นอาจลดความ สำคัญลงไปบ้าง เมื่อหันกลับมาดูอิทธิพลของมหาอำนาจทาง เศรษฐกิจ เช่น ญี่ปุ่น และสหรัฐอเมริกา ในภูมิภาค เอเชียตะวันออกเฉียงใต้ รัฐบาลแต่ละประเทศกลับจะ ต้องระมัดระวังการ เข้ามาครอบงำผลประโยชน์จากตนโดยบรรษัทข้ามชาติมากขึ้น ซึ่งการ เข้ามาดำเนินงานโดยบรรษัทข้ามชาติของมหาอำนาจนั้นมีความกว้างขวาง มากตั้งแต่ด้านอิเล็กทรอนิกส์ อาหารสัตว์ ปุ๋ย ฯลฯ

นอกจากชนกลุ่มน้อยที่เป็นชาวต่างชาติแล้ว คนกลุ่มน้อยที่เป็นชาว พื้นเมืองในหลายๆ ประเทศได้ก่อ-ปัญหาด้านความมั่นคงทางการเมืองของประเทศ เช่น ในพม่า นั้น มีคนหลายเชื้อชาติด้วยกัน และขาดความสมานฉันท์ นับแต่พม่าได้ เอกตราชนกลุ่มน้อยต่างๆ (เช่น Kachins, Karens, Chins) ต่างพยายามต่อสู้ เพื่อให้หลุดพ้นจากการปกครองของรัฐบาลพม่าเสมอมา^{15/} การกบฏของชนกลุ่ม

น้อยเผ่าต่างๆ นี้ได้สร้างความหนักใจให้แก่รัฐบาลพม่าอย่างยิ่ง แม้กระทั่งปัจจุบัน ซึ่งความวุ่นวายดังกล่าวอาจเป็นสาเหตุหนึ่งที่ทำให้นายพล เนวิน เอราระบอบ เผด็จการมาใช้

ในประเทศฟิลิปปินส์นั้นมักเกิดปัญหาระหว่างพวกมุสลิมและคริสเตียนเสมอ ซึ่งอาจเป็นเพราะความไม่เป็นธรรมของรัฐบาลกลาง ซึ่งมักจะทำให้สวัสดิการแก่พวก คริสเตียนมากกว่ามุสลิม ตลอดจนการที่พวกคริสเตียนมักจะบุกรุกที่ดินของมุสลิม เสมอ^{16/} นอกจากนี้ ในประเทศอื่นๆ ก็มีปัญหาเช่นกัน เช่นความขัดแย้งระหว่างชาวเกาะชวากับ สุมาตราในอินโดนีเซีย เป็นต้น

ที่กล่าวมาข้างต้นนี้คือ ปัญหาสำคัญๆ ของเอเชียอาคเนย์หลังสงครามโลก ครั้งที่สอง เป็นต้นมา แม้ในบางช่วงเวลาปัญหาบางประการอาจรุนแรงกว่าบางขณะ แต่โดยสรุปแล้วปัญหาเหล่านี้ยังคงมีอยู่ อย่างไรก็ตาม มีข้อคิดบางประการในอันที่จะตอบ คำถามของปัญหาเหล่านี้เช่น

แนวความคิดที่ว่าประเทศเหล่านี้ยากจน เพราะส่วนใหญ่เป็นประเทศกสิกรรม วิธีการผลิตล้าหลัง ทำให้ประสิทธิภาพการผลิตต่ำ และเสียเปรียบประเทศอุตสาหกรรมนั้น อาจมีส่วนถูกต้องอยู่บ้างแต่มีข้อกังขา ปัญหาแท้จริงมิได้อยู่ที่ความเป็นประเทศกสิกรรมหรือไม่ แต่อยู่ที่ทำอย่างไรจึงจะให้ผลิตภาพสูงขึ้น ซูลส์เคยกล่าวไว้ในบทความของเขา^{17/} ว่าปัญหาทางกายภาพ เช่น ดินฟ้าอากาศ หรือแม้กระทั่งจำนวนประชากรมิใช่ปัจจัยสำคัญที่ทำให้ประเทศยากจน แต่ปัจจัยสำคัญคือ คุณภาพของทรัพยากรมนุษย์ในสังคมนั้นต่างหาก เมื่อใดก็ตามที่ทรัพยากรมนุษย์ของประเทศมีคุณภาพสูงแล้วก็จะฟันฝ่าอุปสรรคทั้งหมดได้ ดังนั้น จึงเป็นบทบาทของรัฐบาลในภูมิภาคเอเชียตะวันออกเฉียงใต้ที่ต้องหาทางเพิ่ม คุณภาพของประชากรให้ได้ อาจโดยให้การศึกษาทั้งในและนอกระบบโรงเรียน รัฐบาล ต้องหันมาลงทุนพัฒนา "คน" อย่างจริงจัง ทั้งด้านร่างกายและจิตใจ ต้องปลูกฝังความ

มีระเบียบวินัย ตลอดจนความรู้จักรับผิดชอบให้แก่เยาวชนด้วย

ในขณะที่เดียวกัน ด้านการผลิตนั้นมีหลักการอยู่ว่า ยิ่งกระจายความเสี่ยงได้มากเท่าไร เสถียรภาพทางเศรษฐกิจของประเทศก็จะมีมาก ดังนั้น นอกจากการกระจายประเภทของผลิตภัณฑ์ทางเกษตรออกไปให้มากที่สุด (diversification) แล้ว รัฐบาลควรส่งเสริมให้กระจายสาขาการผลิตด้วย นั่นคือ ควรสนับสนุนให้มีอุตสาหกรรมที่เหมาะสมกับปัจจัยต่างๆ ของประเทศ เช่น วัตถุดิบ หุ่น แรงงาน ตลอดจนเทคโนโลยีด้วย ไม่ควรสนับสนุนอุตสาหกรรมที่จะชักพาประเทศให้ตกในภาวะที่ต้องพึ่งพาต่างประเทศตลอดไป ในประเทศที่ทำการเกษตรเป็นกิจกรรมหลักนั้น ควรจะสนับสนุนอุตสาหกรรมที่จะมีความเชื่อมโยงกับกิจกรรม (agro-industries) การมุ่งทำอุตสาหกรรมหนัก เช่น การผลิตรถยนต์ นั้นมีข้อนโยบายที่ถูกต้อง หากไม่มีปัจจัยการผลิตภายในประเทศ การผลิตที่ต้องอาศัยทุนต่างประเทศตลอดจนต้องสั่งส่วนประกอบต่างๆ มาจากต่างประเทศนั้นจะก่อให้เกิดปัญหาดุลการค้าและดุลชำระเงิน ซึ่งจะกระทบกระเทือนไปถึงความมั่นคงของเศรษฐกิจด้วย นอกจากนั้น อุตสาหกรรมที่ต้องอาศัยปัจจัยต่างๆ จากภายนอกประเทศนั้นย่อมจะมีมูลค่าเพิ่ม (Value added) ต่ำ มูลค่าเพิ่มจะตกอยู่กับต่างประเทศ

สิ่งที่รัฐบาลแต่ละประเทศพึงสังวรในการพัฒนาประเทศคือ การวางแผนพัฒนานั้นนอกจากจะคำนึงถึงความเหมาะสมของปัจจัยทางกายภายในประเทศ เช่น วัตถุดิบแล้ว ความสอดคล้องของแผนตลอดจนมาตรการที่ใช้กับอุดมการณ์ของสังคมนั้นย่อมจะช่วยประกันความสำเร็จของการพัฒนาด้วย ดังนั้น ผู้วางแผนควรจะต้องพิจารณาให้ถ่องแท้ถึงอุดมการณ์ของสังคมนั้นๆ ด้วย เช่น การจะวางแผนคุมกำเนิดในท้องถิ่นของมุสลิมที่ยังคงยึดมั่นกับอุดมการณ์ทางศาสนา หรือกลุ่มชาวนาที่เชื่อว่าการมีบุตรมากๆ นั้นเป็น

การเพิ่มปัจจัยการผลิตแล้ว ผู้วางแผนจะต้องทามาตรการและเหตุผลที่ชักจูงคนเหล่านี้ให้คล้อยตามให้ได้ มิฉะนั้นแผนคุมกำเนิดในสังคม เช่นนี้จะไม่ประสบผลสำเร็จ หรือการวางแผนเร่งเร้าให้เพิ่มผลผลิตในกลุ่มประชากรที่เชื่อความสันโดษ และประสงค์จะทำงานพอกินมิได้มุ่งหวังสะสมทุน หรือกลุ่มประชากรที่เชื่อเรื่องกรรมเก่าแล้ว มาตรการที่ใช้กับบุคคลเหล่านี้อาจต้องต่างออกไปจากกลุ่มคนที่เชื่อว่าเงินตราคือพระเจ้า ปัญหาของควมล้มเหลวของการพัฒนาในหลายๆ ประเทศก็คือ รัฐมอบสิ่งที่ไม่ต้องการให้ หรืออุดมการณ์ของรัฐกับประชาชนไม่ตรงกัน เช่น การพัฒนาชนบทของไทยในบางระยะจะมีโครงการสร้างถนนหรือสะพานให้ทุกท้องถิ่น โดยเชื่อว่าจะทำให้ชาวบ้านติดต่อกับชาวเมืองได้สะดวก จะส่งผลให้เร่งขยายการผลิต และระดับรายได้ของคนในชนบทจะเพิ่ม แต่โดยความเป็นจริงท้องถิ่นนั้นอาจยังไม่ต้องการถนน แต่ที่เขาต้องการคือบ่อน้ำ ในกรณีเช่นนี้การลงทุนของรัฐก็ดูจะสูญเปล่าทั้งนี้เพราะวางแผนโดยไม่สำรวจความจำเป็นที่แท้จริง หรือกล่าวอีกนัยหนึ่งคือไม่สามารถจัดสรรทรัพยากรอย่างมีประสิทธิภาพได้นั่นเอง

ข้อควรระวังในการพัฒนาเศรษฐกิจอีกประการหนึ่งก็คือ ความเสียหายทางนิเวศน์วิทยา เช่น น้ำหรืออากาศ เป็นพิษตลอดจนความไม่เท่าเทียมกันของประชากรหลังการพัฒนา หากไม่มีมาตรการที่เหมาะสมควบคู่ไปด้วย (เช่นภาษี) หรือยิ่งพัฒนาไปประชากรยิ่งขาดความเป็นมนุษย์มากขึ้นทุกที เพราะจิตใจมุ่งแต่ความสมบูรณ์พูนสุขทางวัตถุ ความเห็นแก่ตัวจะมีมากขึ้น ค่านิยมอันดีงามที่เคยเป็นพื้นฐานในบางสังคม เช่น ความโอบอ้อมอารีหมดไป ผู้บริหารประเทศควรต้องคำนึงถึงสัทธิของการพัฒนาเหล่านี้ด้วย

อีกประการหนึ่ง เมื่อทำการพิจารณาปัญหาเศรษฐกิจและการเมืองในระดับภูมิภาค แทนการพิจารณาปัญหาของแต่ละประเทศนั้น วิธีทางหนึ่งที่จะนำประเทศต่างๆ

ในภูมิภาคนี้ไปสู่อนาคตอันรุ่งโรจน์ด้วยกันนั้นคือ จักต้องแสวงหาแนวทางร่วมมือกันอย่าง
น้อย เป็นการรวมกลุ่มทางเศรษฐกิจ (Economic Unit) ซึ่งอาจจะช่วยให้อำนาจต่อ
รองทางเศรษฐกิจของประเทศในภูมิภาคนี้กับกลุ่มประเทศอื่นมีความ เข้มแข็งขึ้น ในที่
นี้จึงกล่าวถึงความร่วมมือของประเทศต่างๆ ในภูมิภาคนี้โดยสังเขป

๓. ความร่วมมือระหว่างประเทศในเอเชียตะวันออกเฉียงใต้

ก่อนหน้าที่สมาคมอาเซียนจะก่อกำเนิดขึ้นมานั้น ความร่วมมือในรูปของ
องค์การต่างๆ ที่ภูมิภาคนี้เข้าไปมีส่วนร่วมมีหลายองค์การ เช่น "คณะกรรมการ
เศรษฐกิจสำหรับภาคพื้นเอเชียและตะวันออกไกล" (ECAFE) ตั้งเมื่อ ค.ศ. 1947
"สนธิสัญญาป้องกันแห่งเอเชียตะวันออกเฉียงใต้" (SEATO) ตั้งเมื่อ ค.ศ.
1953 ในขณะที่ ECAFE เป็นองค์การร่วมมือทางเศรษฐกิจ SEATO เป็นความร่วมมือ
มือทางทหาร และมีส่วนผลักดันให้ดินแดนแถบนี้แบ่งเป็นสองค่าย คือฝ่ายที่สนับสนุน
โดยคอมมิวนิสต์กับฝ่ายของโลกเสรี และองค์การนี้มีจุดประสงค์ต่อการบูรณา
ของคอมมิวนิสต์โดยตรง และมีสหรัฐอเมริกาเป็นผู้นำขององค์การ นอกจากนั้นยังมี
องค์การที่เกี่ยวข้องกับภูมิภาคนี้เช่น "แผนการโคลัมโบ" "สมาคมอาสา" เป็นต้น
แต่ในที่นี้จะให้ความสนใจเฉพาะสมาคมอาเซียน

สมาคมอาเซียน (ASEAN หรือ The Association of Southeast
Asian Nations)^{18/} คือองค์การร่วมมือของประเทศในภูมิภาคเอเชียตะวันออกเฉียงใต้
ตั้งขึ้นเมื่อวันที่ 8 สิงหาคม 1967 เพื่อร่วมมือกันทางด้านเศรษฐกิจ สังคม วัฒนธรรม
และวิชาการ โดยไม่มีความร่วมมือทางทหารโดยมีสมาชิกแรกตั้ง 5 ประเทศ คือ
อินโดนีเซีย มาเลเซีย ฟิลิปปินส์ สิงคโปร์ และไทย ปัจจุบันมีบรูไนเป็นสมาชิกเพิ่มขึ้นอีก

สมาคมนี้ เป็นความร่วมมือของประเทศที่มีความสัมพันธ์กันมาแต่อดีตกาลทั้งด้าน เศรษฐกิจ สังคม และวัฒนธรรม เป็นองค์กรที่จะรวมอำนาจ เพื่อต่อรองกับประเทศมหาอำนาจอื่นๆ ของโลก การก่อตั้งสมาคมนี้เนื่องมาจากแรงผลักดันต่างๆ เช่น ความต้องการต่อต้านลัทธิจักรวรรดินิยม ความต้องการพึ่งตนเอง ความต้องการมีภูมิภาคนิยม (ทั้ง เศรษฐกิจ การเมือง และสังคม) แทนชาตินิยม และเชื่อว่าความร่วมมือกันจะส่งผลสำเร็จตามความมุ่งหมายมากกว่าการต่อสู้ไปตามลำพัง โดยเฉพาะอย่างยิ่งมีความเชื่อว่า ความร่วมมือทางเศรษฐกิจจะประสบความสำเร็จภายใต้ความร่วมมือ เช่นเดียวกับองค์การตลาดร่วมยุโรป (EEC) แนวทางของความร่วมมือคือ แต่ละประเทศจะผลิตตามความชำนาญของตน

อาจกล่าวถึงวัตถุประสงค์ของ ASEAN ได้เช่น

- 1) . เพื่อเร่งรัดความเจริญทาง เศรษฐกิจ ความก้าวหน้าทางสังคม และ การพัฒนาการทางวัฒนธรรมภูมิภาค โดยยึดหลักความเสมอภาค รวมทั้งมุ่งยกระดับ การครองชีพของประชาชนในเขต
- 2) . เพื่อส่งเสริมสันติภาพและ เสถียรภาพในภูมิภาคมีการกำหนดให้ภูมิภาคนี้เป็นเขตสันติภาพ เสรีภาพ และความเป็นกลาง
- 3) . เพื่อให้มีการร่วมมือ และช่วยเหลือกันอย่างจริงจังในเรื่องที่มีผล ประโยชน์ร่วมกัน และให้ความสะดวกระหว่างกัน เช่น ให้สิทธิพิเศษทางการค้า ยก เว้นภาษี ปล่อยให้ปัจจัยการผลิตเคลื่อนไหวเสรี และกีดกันการเอาเปรียบจากผู้อื่น เช่น ตั้งกำแพงภาษีสินค้าจากนอกกลุ่ม
- 4) . เพื่อส่งเสริมการศึกษาเกี่ยวกับ เอเชียตะวันออกเฉียงใต้ ฯลฯ

ปัญหาของสมาคม ปรากฏว่าในทางปฏิบัติแล้วการดำเนินงานของสมาคมไม่สู้ได้ผลนัก โดยเฉพาะอย่างยิ่งทางเศรษฐกิจซึ่งตั้งอุดมการณ์ไว้ว่าจะผลิตตามความชำนาญเฉพาะอย่างแล้วทำการค้าขายแลกเปลี่ยนกันนั้นมีอุปสรรค เพราะประเทศในเอเชียตะวันออกเฉียงใต้มีโครงสร้างการผลิตที่คล้ายกัน คือ เป็นประเทศเกษตรกรรม ส่วนการพัฒนาทางอุตสาหกรรมอยู่ในระดับต่ำ และเป็นอุตสาหกรรมขนาดย่อม ดังนั้น การขยายตัวทางการค้าโดยใช้นโยบายเสรีระหว่างกันย่อมทำได้น้อย ตรงข้ามแต่ละประเทศกลับมีอัตราการค้ากับประเทศนอกภูมิภาคมากกว่า เช่น ในค.ศ. 1979 อินโดนีเซียค้ากับมาเลเซียเพียง 0.5% กับสิงคโปร์ 7.6% แต่ค้ากับญี่ปุ่นถึง 29.3% และกับสหรัฐถึง 14.7%^{19/} เป็นต้น เกือบทุกประเทศจะมีคู่ค้ารายสำคัญคือ ญี่ปุ่น และสหรัฐอเมริกา อย่างไรก็ตาม สมาชิกก็ได้รับประโยชน์จากโครงการต่างๆ ในสมาคม เช่น ความร่วมมือด้านการเงินการธนาคาร ความร่วมมือด้านอาหาร การเกษตร ป่าไม้ การคมนาคมขนส่ง การพลังงาน ฯลฯ

ความเป็นลัทธิชาตินิยมทางเศรษฐกิจ ซึ่งเป็นปัญหาสำคัญมากของสมาคมคือแต่ละประเทศต่างพยายามผลิตสินค้าทุกอย่างด้วยตนเอง และมักจะเน้นผลประโยชน์ของชาติมากกว่าประโยชน์ของภูมิภาคเป็นส่วนรวม ซึ่งมีผลให้ประเทศสมาชิกมิได้สนับสนุนงานของอาเซียนอย่างเต็มที่

ความแตกต่างของระดับการพัฒนา ทำให้ประเทศที่มีการพัฒนาในระดับสูงแล้วได้เปรียบ เพราะอุตสาหกรรมต่างๆ จะกระจุกตัวรวมในเขตที่มีพัฒนาการทางเศรษฐกิจสูง

ลักษณะทางเศรษฐกิจของอาเซียนก่อให้เกิดการแข่งขันมากกว่าที่จะเอื้ออำนวยกัน เพราะมีทรัพยากรและเศรษฐกิจที่คล้ายกัน ดังนั้น โครงการร่วมมือต่างๆ

อาจล้มเหลวถ้าขัดผลประโยชน์ของแต่ละชาติ เป็นปัญหาว่าแต่ละประเทศจะสละผลประโยชน์ของตน เพื่ออุดมการณ์แห่งความร่วมมือได้เพียงไร

ความจำเป็นในการแก้ไขปัญหาระหว่างกัน เช่น ไทยอาจวิตกกับการคุกคามของคอมมิวนิสต์มากกว่าประเทศอื่น เพราะไทยอยู่ใกล้อินโดจีน ในขณะที่ประเทศอื่นอยู่ไกลกว่า และมีเครื่องขวางกั้นตามธรรมชาติคือ ทะเล เช่น ฟิลิปปินส์ อินโดนีเซีย ประเทศเหล่านี้อาจให้ความสำคัญแก่ปัญหาทาง "เศรษฐกิจก่อนการเมือง" เป็นต้น

นอกจากปัญหาร่วมของสมาคมแล้ว ยังปรากฏว่าภายในแต่ละประเทศสมาชิกยังมีปัญหาอีกมาก ซึ่งล้วนเป็นอุปสรรคของความสำเร็จของสมาคม พอจะกล่าวได้โดยสรุปดังนี้

ในมาเลเซียนั้นปัญหาความแตกแยกของประชากรในชาติ เป็นอุปสรรคของการพัฒนา คนจีนในมาเลเซีย ซึ่งเป็นคนกลุ่มน้อยมีความรู้สึกว่าตนเสียเปรียบ เพราะรัฐบาลทุ่มเทงบประมาณเพื่อยกระดับฐานะคนมลายูอย่างมาก คนจีนถือว่านโยบายเช่นนี้เป็นการแบ่งแยกประชากร อย่างไรก็ตาม รัฐบาลมาเลเซียได้พยายามลดการกระทำดังกล่าวลง เพื่อให้ "ความเกลียดชังทางเชื้อชาติ" บรรเทาเบาบาง

ส่วนปัญหาในประเทศไทยอินโดนีเซียก็คือ ปัญหาของการทุจริตในหน่วยงานต่างๆ รวมทั้งการเพิ่มของประชากรยังคงสูงมาก ซึ่งจะเป็นปัญหาของการจ้างงานตลอดจนการละเลียงดู อันจะทำให้ทุนเพื่อการพัฒนาและความร่วมมือกับประเทศเพื่อนบ้านอาจไม่พอเพียง เช่นเดียวกันในฟิลิปปินส์ปรากฏว่าอัตราการเพิ่มของประชากรค่อนข้างสูง เช่น ประชากรเพิ่มจาก 36.4 ล้านคนใน ค.ศ. 1970 เป็น

46.4 ล้านคนในปี ค.ศ. 1979 จึงเกิดปัญหาการว่างงาน ขณะเดียวกันฟิลิปปินส์ประสบปัญหาของการที่แรงงานคุณภาพสูงพากันอพยพไปทำงานต่างประเทศด้วย ส่วนประเทศไทยนั้นก็มีปัญหาความมั่นคงอันเกิดจากการก่อกวนของประเทศที่มีลัทธิการเมืองต่างกัน การจัดสรรทรัพยากรจึงค่อนข้างให้ความสำคัญสูงแก่ความมั่นคงทางการเมืองการทหาร แทนการทุ่มเทงบประมาณทาง เศรษฐกิจและสังคม ในบรรดาประเทศสมาชิกถือได้ว่า สิงคโปร์มีปัญหาภายในที่จะ เป็นอุปสรรคต่อการพัฒนา เศรษฐกิจร่วมกับประเทศอื่นน้อยที่สุด แต่ปัญหาคือการที่สิงคโปร์ระดับการพัฒนาสูง และมีผู้นำที่มีอำนาจตัดสินใจสูง จึงมักปรากฏว่าการกระทำของสิงคโปร์ต่อสมาชิกอื่นบางครั้งดูจะเป็นการเอาเปรียบเกินไป เป็นต้น

อนึ่ง การที่ประเทศเหล่านี้ยกเว้นสิงคโปร์ เป็นประเทศ เกษตรกรรมซึ่งในช่วงกลางทศวรรษ 1970 เป็นต้นมา เศรษฐกิจของโลกชะลอต่ำลง ทำให้ความต้องการสินค้าเกษตรกรรมลดลง อันมีผลต่อราคาต่ำลง และกระทบถึงทุนสำรองเงินตราต่างประเทศที่จะนำมาใช้ในการพัฒนาด้วย

ยังมีปัญหาปลีกย่อยอีกมากมายทั้งในส่วนรวมและปัญหาภายในประเทศสมาชิก แต่ละประเทศ ซึ่งจะทำให้ เป็นอุปสรรคของการดำเนินความร่วมมือของสมาชิก เพื่อความรุ่งโรจน์ร่วมกัน แต่อย่างไรก็ตาม ถือ เป็นจุด เริ่มต้นที่ดีของความพยายามร่วมมือซึ่งกันและกัน และน่าที่ผู้บริหารสมาคมจะต้องพิจารณาหาทางแก้ไขปัญหาต่างๆ ที่กล่าวมาแล้วในระดับรวม เช่น ขยายตลาดเงินทุนร่วมกัน ขจัดอุตสาหกรรมที่ซ้ำซ้อน และไม่มีประสิทธิภาพ เสีย นอกจากนั้น ต้องขจัดความขัดแย้งต่างๆระหว่างประเทศภาคีให้หมดไป ขณะเดียวกันแต่ละประเทศควรพยายามแก้ไขปัญหาของตนที่จะ เป็นอุปสรรคต่อการดำเนินงานพัฒนาร่วมกับผู้อื่นพอที่จะสกัดอิทธิพลจากภายนอก และเพื่อทำให้อุดมการณ์ที่เป็นกลางอย่างแท้จริงมีผลขึ้น

สรุป

นับแต่หลังสงครามโลกครั้งที่สองเป็นต้นมา กล่าวได้ว่าเอเชียตะวันออกเฉียงใต้ยังมีอุปสรรคสำคัญในอันที่จะพัฒนาประเทศเพื่อก้าวไปสู่ความมั่นคงร่วมกัน ปัญหาสำคัญๆ เช่น อัตราการเพิ่มของประชากร ซึ่งมีผลเสียต่อการจ้างงาน ความไม่มีประสิทธิภาพของทรัพยากรการขาดแคลนเงินทุนที่เพียงพอ การตกเป็นเศรษฐกิจพึ่งพิงภายใต้สภาพของอาณานิคมแบบใหม่ ความไม่มีเสถียรภาพทางการเมืองเนื่องมาจากการคุกคามจากภายนอกและการแบ่งแยกเชื้อชาติตลอดจนการแย่งชิงอำนาจในประเทศ ถึงแม้จะได้มีความพยายามแก้ปัญหาทั้งระดับประเทศและระดับภูมิภาค เช่น การตั้งองค์การร่วมมือต่างๆ เช่น สมาคมอาเซียน แต่ความสำเร็จของการพัฒนาร่วมกันทั้งทางเศรษฐกิจและการเมืองยังไม่เห็นชัด ซึ่งอาจเป็นเพราะปัญหาต่างๆ ที่ยังแก้ไม่ได้ แต่ที่สำคัญคือความเป็นชาตินิยมทางเศรษฐกิจของแต่ละชาติ ซึ่งจะทำให้ความร่วมมือเป็นไปไม่ได้ ถึงเวลาแล้วหรือยังที่ผู้เป็นสมาชิกจะต้องทบทวนการกระทำของตนเองว่าพยายามเอาเปรียบเพื่อนบ้านหรือไม่ และมีความจริงใจต่อความร่วมมือกันเพียงไร

เชิงอรารถ

1. สมชัย วงศาภาคย์ (บก.), ลัทธิอาณานิคมแดนใหม่ในเอเชียอาคเนย์. (กรุงเทพฯ: สำนักพิมพ์ไผ่ฝ้าย, 2524), คำนำ.
2. เรื่องเดียวกัน.
3. Institute of Southeast Asian Study, Southeast Asian Affairs 1976, (Singapore : F.E.P. International, Ltd., 1976), p. 57.
4. นฤต ประจวบเหมาะ, "บทความบางเรื่อง" พิมพ์เป็นบรรณาการในงานฌาปนกิจศพนายประจวบ ประจวบเหมาะ วันที่ 16 มีนาคม 2512. หน้า 3.
5. เรื่องเดียวกัน.
6. อุษณีย์ กรรณสูตร และคณะ. พื้นฐานทางการเมืองเศรษฐกิจและสังคมในกลุ่มประเทศเอเชียตะวันออกเฉียงใต้ (กรุงเทพฯ: สำนักพิมพ์ไทยวัฒนาพานิช จำกัด, 2516) หน้า 169.
7. Institute of Southeast Asian Study, op.cit., p. 58.
8. John Wong, Asian Economics in Perspective, (London: The Macmillan Press, Ltd., 1979), p. 125.
9. Loc. cit.
10. Ibid., p. 126.
11. Loc. cit.
12. Ibid., p. 58.
13. Loc. cit.
14. Institute of Southeast Asian Study, op. cit., p.60.
15. George A. Theodorson, "Minority Peoples in the Union of Burma", Journal of Southeast Asian History, No.1., March 1964, pp. 1-16.
16. อุษณีย์ กรรณสูตร, เรื่องเดิม. หน้า 164.
17. ญาณดา ประภาพันธ์, "เศรษฐศาสตร์แห่งความยากไร้", วารสารรามคำแหง. ปีที่ 10 ฉบับที่ 8 กรกฎาคม 2528, หน้า 60-69.

18. โปรดศึกษารายละเอียดจาก วินิตา ศุภรเสพย์, อาเซียนในความสัมพันธ์ระหว่างประเทศ (กรุงเทพฯ: สถาบันเพื่อการศึกษาความมั่นคงและนานาชาติ คณะรัฐศาสตร์ จุฬาฯ., 2527).

19. เรื่องเดียวกัน, หน้า 64.